

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN



Herfst 1996

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Onderhoud van
groenvoorzieningen en
renovatie kasteeltuin
Amerongen uitgevoerd
door



Tuin- en plantsoenaanleg

Van Ginkel

Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal, tel. 0318-519039

Aanschuiven!

...voor ons Stallerij-menu.
Elke zondag vanaf
12.00 uur een voor- en
hoofdgerecht naar keuze
en koffie toe voor f 29,-.



HERBERG

DEN ROODEN LEEUW

De Stallerij

Drostestraat 35, Amerongen
Tel. 0343 - 454055

KASTEEL AMERONGENBULLETIN

13de jaargang

nr. 36

herfst 1996

INHOUD

De boomgaard in de boventuin	blz. 2
Kasteel Amerongen; of Huis, Slot of Burcht???	7
Een adelborst op het droge	10
In memoriam	18
Winterfoto en Kerstwens	20
'The last rose of summer'	22
Colofon	23

21 NOV. 11-17 u.

22 NOV. 10-17 u.

en 18-21 u.

23 NOV. 10-17 u.



KERST MARKT

...als dit bulletin U tijdig genoeg bereikt....!!



Vorbereidingen bij de bouw van een dam in de buitengracht (herfst 1988)
foto: H.F. Rotgans - v.B.

DE BOOMGAARD IN DE BOVENTUIN VAN KASTEEL AMERONGEN

De meesten van ons kennen de situatie nog ten tijde van de restauratie van het Kasteel. Het lijkt alweer geruime tijd geleden. Er lag een dam in de gracht en bouwketen bepaalden in belangrijke mate de aanblik van de boventuin. Het bouwterrein leek geen geschikte lokatie om ooit nog een tuin c.q. een boomgaard aan te leggen. De keten verdwenen één voor één en het bouwterrein werd ontruimd. De structuur van het park werd hersteld, waarbij foto's van de oude situatie dankbaar werden bekeken.

De vraag rees hoe het vrijkomende terrein in te richten? Van de vroegere situatie resteerde niet meer dan een paar pruimenbomen. Van het behoud van een bestaande situatie was dus geen sprake, zodat het terrein opnieuw moest worden ingericht.

In het beheersplan dat door de Stichting tot Behoud van Particuliere Historische Buitenplaatsen (PHB) voor het park en de tuin van Kasteel Amerongen is opgesteld, wordt met betrekking tot het betreffende terrein gesproken over grasveld met fruitbomen.

De PHB werd door de tuincommissie gevraagd om een rapportage op te stellen, waarbij zou worden ingegaan op de mogelijkheden en de wenselijkheid van een boomgaard in de boventuin. Hierbij werd tevens aan de orde gesteld in welke vorm een boomgaard zou kunnen worden aangelegd.

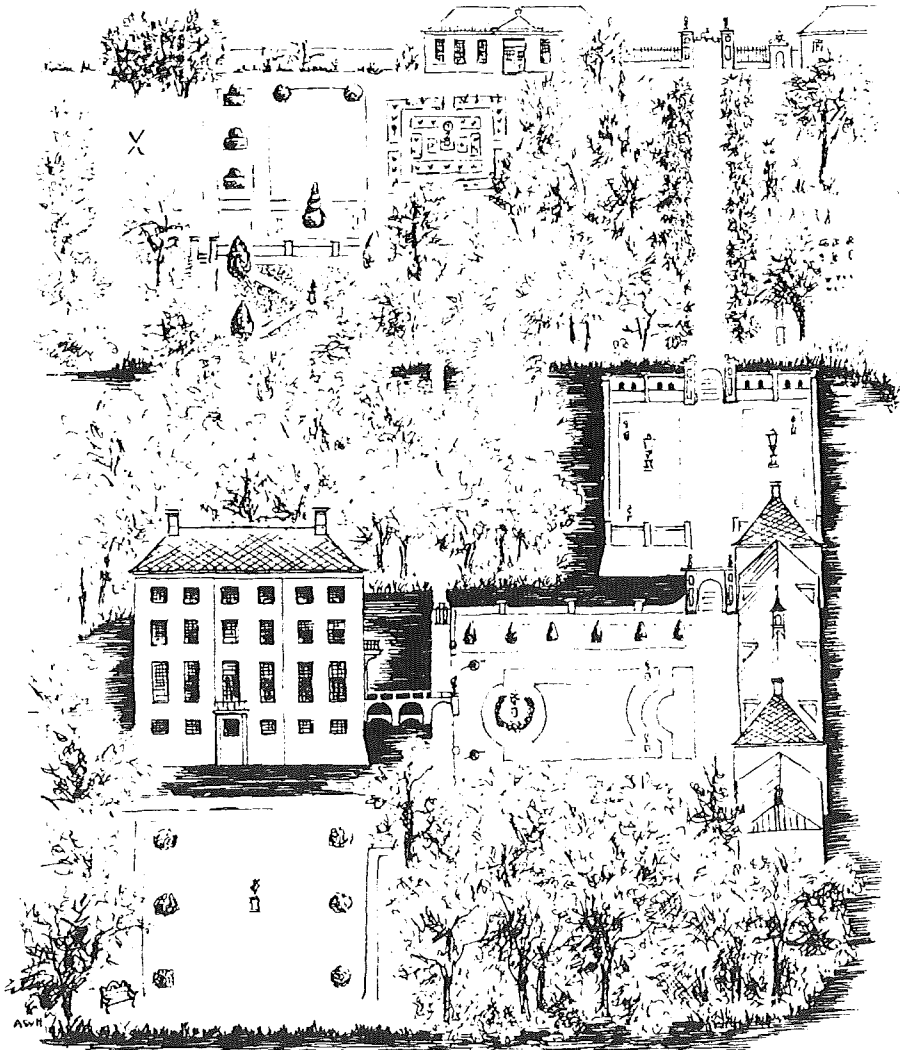
Het belangrijke historische materiaal dat kon worden gebruikt om een antwoord te geven op deze vraag was:

- De landmeterskaart van Bernard de Roij uit 1683, die de oudst bekende indeling van de boventuin weergeeft.
- De kaart van de moestuin van Kasteel Amerongen uit 1744 met een lijst van aanwezige fruitsoorten.
- De inrichting van de boventuin in de eerste helft van de negentiende eeuw met de aanleg van tuinarchitect Hugo A.C. Poortman (1858-1953), naast de inrichting als moestuin/boomgaard. Een inrichting welke gebaseerd kon worden op een drietal luchtfoto's uit respectievelijk 1937, 1939 en 1950 en een aantal situatiefoto's vanaf het begin van deze eeuw tot vlak voor de ingebruikname als bouwterrein.

het terrein van
de boomgaard



Droste straat



Kasteel Amerongen

tekening: mevrouw A. Siegenbeek van Heukelom.

De vergelijking van de kaart van Bernard de Roij met de huidige situatie (plattegrond), deed vermoeden dat de opmeting in 1683 zeer nauwkeurig was uitgevoerd. De Drostestraat loopt namelijk niet parallel aan de keermuur in de boventuin, waardoor de vakken niet precies vierkant c.q. rechthoekig zijn. De Roij geeft de schuine vakken weer op zijn kaart.

Een vergelijking met de kaart uit 1744 levert een ander beeld op. De vakken op deze kaart hebben rechte hoeken en bij een vergelijking valt op dat de gebruikte maatvoering sterk afwijkt van die van de huidige situatie.

Ook de Drostestraat wordt evenwijdig aan de keermuur getekend. Het lijkt erop dat men op deze kaart het sortiment heeft willen weergeven en niet de exacte topografie.

Op de luchtfoto's en op de foto's die in het terrein zelf zijn gemaakt, zijn verschillende situaties te zien. Op de foto's van vóór 1940 is een goed onderhouden gebruiks-tuin afgebeeld, waarbij met name aan weerszijden van de 'clair voi' fruitbomen zijn gegroepeerd.

De overige delen zijn waarschijnlijk in gebruik geweest voor de teelt van kleinfruit (bessen) en groenten.

Vervolgens wordt in de rapportage van de stichting PHB een aantal voorstellen uitgewerkt.

Het eerste alternatief betreft een reconstructie van de boomgaard zoals deze staat weergegeven op de kaart uit 1744. De maatvoering dient in dit geval aan de bestaande situatie te worden aangepast.

Het tweede alternatief behandelt een boomgaard die aansluit op de aanleg van Hugo Poortman, zoals deze heden ten dage nog grotendeels is te zien in de boventuin.

Het derde alternatief is om een nieuw ontwerp te maken met een eigentijdse invulling.

Op basis van de rapportage heeft de tuincommissie ervoor gekozen om een boomgaard in te richten, die aansluit bij de aanleg van Poortman.

Dat betekent fruitbomen aan beide zijden van de 'clair voi' inplanten, langs de gracht en eveneens langs het pad evenwijdig aan de tuinmuur.

De (toekomstige) vorm van de bomen dient overeen te stemmen met de vorm zoals deze is te zien op de historische foto's.

Een enthousiaste (hobby) fruitboomveredelaar was bereid om fruitbomen van de gewenste rassen te veredelen (enten).

Daarna moesten de bomen nog snel worden geplant, in een van te voren strak uitgezet plantverband, om het zachte voorjaar van 1995 voor te blijven.

Als men nu door de jonge fruittuin loopt, vindt men daarin oude fruitrassen. Aan de oostelijke zijde van de 'clair voi' staan diverse pruimenrassen. Aan de westzijde van het pad staan peren tussen de gracht en de keermuur. Appelbomen komen we op het hoger gelegen terrein tegen. Parallel aan de berceau staat een haag van kleiperen [een winterstoofpeer (red.)] en naast de inmiddels ver-rezen bloemen-pluktuin worden nog enkele rijen kleinfruit geplant.

Nu moeten wij nog even geduld hebben, maar in de toekomst is het goed plukken uit 'eigen' fruittuin.

Klaas de Boer
Projectleider PHB



KASTEEL AMERONGEN; of HUIS, SLOT, of BURCHT????

Regelmatig overkomt het me weer.

Het zal ongetwijfeld met mijn beroep van bibliothecaris te maken hebben, maar het zit ook in mijn genen, via moeder's kant.

Ik zoek een woord op, en, voor ik het weet, zie ik me al snel omringd door stapels naslagwerken en maak een boeiende reis door woordenland.

Dit keer begon de dwaaltocht bij het woord 'kasteel'.

Volgens het Etymologisch woordenboek (Spectrum) is 'kasteel' een mannelijk woord, ontstaan in de Nederlandse taal als 'casteel' tussen 1220-40, van het Picardische woord 'Castel' en het Latijnse 'Castellum', en het betekende blokhuis of bolwerk.

Van Dale meldt onder 'Kasteel' het volgende; het betreft een onzijdig woord, en heeft als betekenis:

1. (Bij militairen) bevestigde legerplaats, sterkte; kleine vestiging (in of bij een stad, om de burgerij in toom te houden; citadel: de verdedigers hadden zich op het kasteel teruggetrokken.
2. Versterkt huis van een adellijk heer zoals dat in de Middeleeuwen gebouwd werd, burcht.
3. Heerlijk huis, al of niet in de trant van een burcht gebouwd; in 't bijz., vooral in Zuid Nederland, het huis waar de heer van het dorp woont; aldaar ook voor buitenplaats, landhuis in 't algemeen.
4. Stuk uit het schaakspel in de vorm van een ronde vestingstoren, vandaar ook 'toren' genoemd.
5. (Historische scheepsterm) versterkt bouwsel aan voor- en achterstevan.

Er zijn meerdere spreekwoorden of gezegden met het woord 'kasteel':

- 'Een kasteel van een huis'
- 'Zuinigheid met vlijt bouwt huizen als kastelen'
- 'Kastelen op iemand bouwen' (een hecht vertrouwen in hem stellen)
- 'Luchtkastelen bouwen'

Volgens het Etymologisch woordenboek is 'burcht' of burg een mannelijk woord, burch (c.1200), borch (c.1237), zelden borcht (c.1269). Burcht zou afgeleid kunnen zijn van het Germaanse woord dat tot de groep van 'berg' behoort, wat de betekenis van 'versterkte plaats' kan ver-

klaren, en van het Latijnse woord 'burgus' dat wachttoren betekent.

Van Dale verklaart het woord 'burcht' (mnl. en vrwl.):

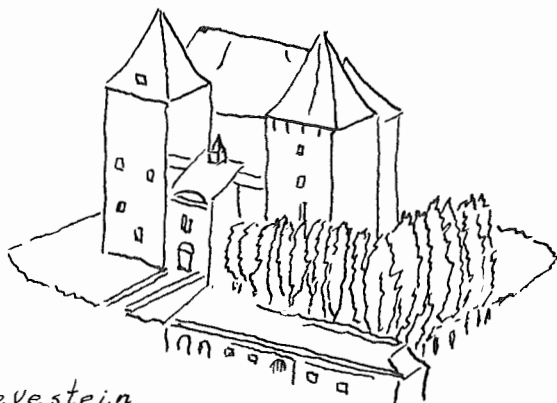
1. Sterk kasteel, slot, versterkte plaats.
2. (Figuurlijk) Bolwerk, zoals in 'burchten van het kapitalisme'; toevluchtsoord, 'een vaste burcht is onze God'.

De relevante verklaring door Van Dale van het woord 'slot' (onzijdig) is als volgt:

Iets dat gesloten is; een versterkt kasteel, burcht, als in 'Slot Loevestein'.

Het woord 'huis' wordt door Van Dale beschreven als een onzijdig woord, een bouwwerk of bouwsel dat tot woning voor mensen dient of geschikt is; maar ook wordt de toepassing op andere gebouwen dan woonhuizen genoemd, zoals 'het huis', de woning van de heer van het dorp, het kasteel; 'hij was op het huis genodigd', 'Het Huis ten Bosch'.

'Havezaath (-zate)', een vrouwelijk woord, betekent volgens Van Dale een ridderlijk goed of kasteel in de oostelijke provincies, ridderhofsteden waaraan publieke rechten verbonden waren, terwijl we onder 'ridderhofstede' (vrwl.) vinden: 'een adellijk goed welks bezit een der vereisten was om te worden toegelaten in de ridderschap van een provincie'.



Slot Loevestein

Interessant is het te zien dat ook de Middeleeuwer verschillende benamingen door elkaar gebruikte, zonder aan te geven wat precies de verschillen waren. Men sprak van borch, burch, casteel, huys, husinge, steenhuis, steen (denk aan 'Het Steen' te Antwerpen), hoghe steen, stein, torre, torne, toren, veste, gesate.

Het woord kasteel komt van het Latijnse woord castellum, dat een verkleinwoord van castrum of eigenlijk van castra is. Met castra wordt een groot rechthoekig Romeins kamp aangeduid, verdedigd door een gepalissadeerde wal met versterkte poorten en één of twee grachten.

In de achtste en negende eeuw betekende castellum plaats of stad, in de tiende eeuw een verdedigbare woning van een feodaal heer. Tenslotte wordt de oude betekenis vergeten en in West-Europa kreeg zo'n versterkte woning een aanduiding met een verbastering van castellum: kasteel, castle, château, castello, castillo.

Het kasteel was in de eerste plaats woning van een edelman en middelpunt van het bezit. Maar ridders en burchtheren hebben hun huis niet alleen gebouwd om ons in later eeuwen de indruk van romantiek te geven. Ze bouwden een versterkt huis uit zelfverdediging, voor het geval een aanval werd gepleegd of een beleg werd geslagen om het kasteel.

Ze zochten een woning, die door haar sterkte een zekere mate van veiligheid kon bieden.

De term 'havezathe' is gebruikelijk in het vroegere Oversticht (dus Overijssel en Drenthe), terwijl de term 'ridderhofstede' gebruikt werd in het Sticht (Utrecht). De namen duiden de bezittingen aan; het landgoed mét de daarop gebouwde woning. De bezitter kon, als zijn goed officieel was erkend en ingeschreven, aan deze erkenning politieke rechten ontleen. Hij had dan zitting in de Ridderschap. Deze vormde mét de Geestelijkheid en de Burgers het regionale bestuur.

De namen 'state' of 'stins' komen in Friesland voor, de naam 'borg' duidt op een edelmanswoning in Groningen.

Zo blijken er niet alleen 'vele wegen tot Rome te leiden', maar zijn ook vele benamingen voor 'Kasteel' Amerongen mogelijk....

EEN ADELBORST OP HET DROGE

Het portret van
Diederik Jacob van Tuyll van Serooskerken (1744-1773)
 in Kasteel Amerongen.

In de Lodewijkkamer van Kasteel Amerongen, hangt het portret van een jongeman uit de tweede helft van de achttiende eeuw. Staand voor een bossage en gekleed in een donkerblauwe rok met rode omslagen dat hij op een rood vest draagt, kijkt hij de toeschouwer onbevangen maar wat afstandelijk aan (1). De ongedwongen pose werd vooral verkregen door de rechterhand op de maagstreek in het vest te steken, een houding die later karakteristiek zou worden voor Napoleon Bonaparte. Het schilderijtje werd niet in latere tijden 'bedoekt', zodat het oorspronkelijke opschrift aan de achterkant nog bewaard is gebleven

**"Jonk Hr. / Diederik van Tuyll / van Serooskerken
 Capitein / ter Zee. / mort 1773".**

Dit portret van de jonge Diederik Jacob van Tuyll van Serooskerken (1744-1773) is interessant om nader te beschouwen, omdat door recent onderzoek enkele gegevens bekend zijn geworden die nieuw licht werpen op het schilderij en de betekenis ervan voor Kasteel Amerongen.

Het is niet verwonderlijk dat er een portret van een lid van de familie Van Tuyll van Serooskerken in Kasteel Amerongen hangt. De banden tussen de families Van Reede en Van Tuyll waren vanouds bijzonder nauw. Vanaf het begin van de zeventiende eeuw waren meerdere huwelijken tussen kinderen uit beide families gesloten, waardoor zowel hechte familiebanden als politieke bondgenootschappen ontstonden in de provinciale politieke arena, die ooit werd aangeduid als de 'Stichtse slangenkuil'. Vooral in slot Zuylen vormen de vele portretten en documenten die betrekking hebben op leden van de familie Van Reede, de blijvende herinneringen aan deze allianties (2).

In Kasteel Amerongen zijn wel portretten van leden van de familie Van Tuyll aanwezig, maar deze stammen vrijwel alle uit de tweede helft van de achttiende eeuw. De reden hiervoor ligt voor de hand: op 29 december 1765 trouwde Anna Elisabeth Christina van Tuyll van Serooskerken (1745-1819) met haar volle neef van moederszijde, Frederik Christiaan Reinhard van Reede, vijfde graaf van Athlone (1743-1808).



1. Diederik Jacob van Tuyl van Serooskerken, 'Ditie'.

En zo komen wij in Kasteel Amerongen de portretten tegen van familieleden die de nieuwe gravin van Athlone, door haar omgeving "Annebetje" genoemd, na aan het hart lagen: een portret van Annebetjes vader, Jan Maximiliaan van Tuyll, heer van Heeze (3), vier krijttekeningen van tante Maria Catharina van Lockhorst (geboren Van Tuyll) en haar dochters (4), een portret van Isabella Agneta Elisabeth van Tuyll "Belle van Zuylen" (5) en het reeds eerder genoemde portret van Diederik Jacob van Tuyll die, naar de toen heersende voorkeur voor koosnaampjes, door zijn zuster Belle "Ditie" werd genoemd.

Hoewel het portret van Ditie niet is gesigneerd, kan het op stilistische gronden worden toegeschreven aan de schilder Guillaume de Spinny (1721-1785). Ditie draagt op het portret het uniform van een marineofficier. Het ontbreken van galon op de mouwomslag, duidt er op dat hij is weergegeven als adelborst. Uit de kasboeken van de vader van Ditie, blijkt dat de jongen op 10 december 1760 zijn diensttijd aanving als adelborst aan boord van het oorlogsschip 'De Glindhorst' (6). Dit gegeven dateert het portret tussen 1760 en 1763, want in dat laatste jaar wordt hij genoemd als luitenant-ter-zee; hij zou dan zeker zijn geportretteerd met de tekenen van zijn nieuwe rang (7). Het is goed denkbaar dat het portret werd geschilderd ter gelegenheid van zijn vertrek naar zee. Weliswaar was de zeewaardigheid van de marineschepen goed te noemen, maar het risico van schipbreuk bleef een reëel gevaar. Het oorlogsschip waar een veertienjarig neefje van Ditie een aantal jaren later als adelborst mee uitvoer, verging tijdens diens eerste reis in een vliegende storm met man en muis. Maar ook dicht bij huis kon een ongeluk toeslaan: nog maar een jaar eerder, in de zomer van 1759, was de oudste broer van Ditie jammerlijk verdronken in de Vecht, zoals een post in het anders zo prozaïsche kasboek van Ditie's vader weergeeft: '13 augustus 1759 Aan de menschen die mijn lieve zoon hebben uijt 't water gehaald f 31,10-' (8). Het kan met deze herinnering zijn geweest, dat de schilder De Spinny werd benaderd voor een portret. Deze was geen onbekende voor de familie. Tussen 1756 en 1759 had hij de portretten geschilderd van het echtpaar Van Tuyll en hun dochter Belle (9).

Dit alles verklaart mogelijk wel iets over het ontstaan van het portret maar zegt niets over de wijze waarop het



2. Anna Elisabeth Christina v. Tuyl van Serooskerken.

in Kasteel Amerongen is terecht gekomen. Er was echter een belangrijke omstandigheid die hierin een rol zal kunnen hebben gespeeld, namelijk dat Ditie in 1764 tot over z'n oren verliefd was op zijn nichtje Annebetje! Al een jaar liep hij rond met plannen om haar ten huwelijk te vragen. Na het overlijden in 1762 van Annebetje's vader, Jan Maximiliaan, was de vader van Ditie en Belle voogd geworden over Annebetje. Maar vader Van Tuyll was veel te integer om vanuit deze positie iets ten gunste van zijn zoon te zeggen tegen het meisje; zijn zoon moest het eigenlijk maar zelf opknappen. Belle twijfelde echter aan de daadkracht van Ditie en schreef aan haar correspondent Constant d'Hermenches: 'Mon frere est le plus joli garçon et l'homme le plus indolent du paijs. Il vient je l'attends; s'ils s'aiment je les prierai de le dire puisque cela fera plaisir a tout le monde, et ma Cousine bien aimée pouroit bien devenir ma soeur' (10).

In oktober 1765 wordt echter duidelijk dat Annebetje haar hart heeft geschonken aan een andere jongeman: de jonge graaf van Athlone. Belle troost haar broer en beschrijft Annebetje als volgt 'Elle est belle, elle est aimable elle a le coeur suceptible d'attachement un coeur noble, genereux, plein d'innocence et capable des plus excellentes vertus...' (11). Maar zij realiseerde zich dat Ditie meer plannen maakte dan dat hij echt verliefd was; kortom het was jammer, maar hij moest gewoon andere plannen maken 'Vous etes si jeune!'

En zo trouwde Annebetje met de vijfde graaf van Athlone en werd Vrouwe van Amerongen. Maar al de volgende maand velt Belle een scherp oordeel over Annebetje's man, als het jonge echtpaar bij de familie Van Tuyll heeft gelogd: 'Elle a passé huit jours ici avec Milord, qui est bon enfant, mais soucieux comme un vieillard, c'est un sot à mon avis' (12). De aardige portretten die het echtpaar kort na hun huwelijk lieten schilderen door Jean Humbert (1734-1794), geven hen weer in de ongedwongen pose die kenmerkend is voor de kabinetstukken uit de tweede helft van de achttiende eeuw.

Uiteindelijk zijn er twee mogelijkheden die de aanwezigheid van het portret in Kasteel Amerongen verklaren. De eerste is, dat Ditie zijn portret schonk aan het meisje dat hij beminde. De schenking van het toen nog betrekkelijk



3. Anna Elisabeth Christina van Tuyl van Serooskerken, 'Annebetje' en echtgenoot
4. Frederik Christiaan Reinhard van Reede, heer van Amerongen en Middachten.

recente portret, zou dan van vóór 1765 dateren. In het licht van de afloop van Ditie's plannen om met Annebetje te trouwen, zou het schenken van een (kostbaar) portret aan de geliefde voordat haar ja-woord verkregen was, nogal voorbarig en minder gebruikelijk zijn geweest. Het lijkt reëeler te veronderstellen dat het portret in Slot Zuylen hing, of in een van de stadshuizen die de familie Van Tuyll in Utrecht en Den Haag bezat.

Interessant in dit verband is de lijst van het portret, die identiek is aan een lijst om een schetsontwerp dat Belle ooit maakte voor een portret van haar broer Willem René (13). Dit laatste portret bevindt zich vanouds in Slot Zuylen en het is niet uitgesloten dat beide portretten, die vrijwel even groot zijn, ooit deel uitmaakten van een soort ensemble.

Toen Ditie in 1773 te Napels overleed ten gevolge van een borstkwaal, durfde Belle dit nieuws niet direct aan Annebetje te schrijven. Kennelijk koesterde de Vrouwe van Amerongen nog steeds een warme vriendschap voor haar voormalige aanbidder.

Zou het portret van Ditie dan als aandenken aan Annebetje geschonken kunnen zijn? Dit lijkt waarschijnlijker dan de eerst genoemde mogelijkheid. In ieder geval bleef in Slot Zuylen een copie achter van dit portret: een pastel die wordt toegeschreven aan Belle (14).

En zo hangt in de stille Lodewijkkamer van Kasteel Amerongen, het portret van een jongeman die tijdens zijn leven ogenblikken van liefde, hoop, verlangen en pijn kende. Herkenbare emoties voor ons, omdat wij allen ze wel eens doormaken. En heel even komt de persoon van zo'n portret iets dichterbij ons staan, zien wij in hem meer dan een formele afbeelding in een versleten lijst die een wand van een kamer stoffeert.

André van der Goes

Zie blz. 23 voor de tekst bij de afbeeldingen.

Noten:

1. Diederik Jacob van Tuyll van Serooskerken (1744-1773), olieverf op doek, 43,5 x 33 cm. toegeschreven aan Guillaume de Spinny.
2. Zie: André van der Goes, Jos de Meyere (ed.) e.a., Op Stand aan de Wand. Vijf eeuwen familieportretten in Slot Zuylen, Maarssen 1996; F.G.L.O. van Kretschmar, 'Who painted the portraits of Belle de Zuylen and her family-circle?', Lettre de Zuylen et du Pontet, (2), 1977, 12-17.
3. Jan Maximiliaan van Tuyll van Serooskerken (1710-1762), olieverf op doek, 59 x 49 cm. door S. Caron.
- 4.- Maria Catharina van Tuyll van Serooskerken (1708-1787), wit, zwart, rood en bruin krijt op papier, 25 x 19 cm, door E.H. Abele.
 - Johanna Maria van Lockhorst (1731-1783), zwart, blauw en rood krijt op papier, 25 x 19 cm, door E.H. Abele.
 - Isabella Agneta van Lockhorst (1732-1764), zwart, rood en blauw krijt op papier, 25 x 19 cm, door E.H. Abele.
 - Agneta Geertruid van Lockhorst (1735-1788), zwart, rood en blauw krijt op papier, 25 x 19 cm, door E.H. Abele 1762.
5. Isabella Agneta Elisabeth van Tuyll van Serooskerken (1740-1805), 'Belle van Zuylen', olieverf op doek, ovaal, 44 x 34 cm, copie door Jean Humbert (1734-1794) naar pastel van Maurice Quentin de Latour.
6. RAU, Archief Huis Zuilen, inv.nr. 177. Zie ook: RAU, ibidem, inv.nrs. 1079-1082: scheepsjournalen bijgehouden door Diederik Jacob van Tuyll, 1760-1766.
7. Met dank aan C.B. Nicolas voor gegevens met betrekking tot de carrière van Ditie bij de marine en voor mededelingen over het uniform van marineofficieren. James Boswell ontmoette Ditie op 6 februari 1764 en maakte een intrigerende opmerking over diens carrière '... one of them a naval lieutenant in the service of Holland (although he has been for three years on an English man-of-war)...': F.A. Pottle, Boswell in Holland. 1763-1764, Melbourne-London-Toronto 1952, 134.
8. RAU, Archief Huis Zuilen, inv.nr. 176.
9. A.W.A. van der Goes in: Op Stand aan de Wand (noot 1), p. 7, 83-91, nrs. 18-22 met afb.
10. Isabelle de Charrière/Belle de Zuylen, Oeuvres complètes, dl. 1, Amsterdam 1979, 366.
11. zie noot 10, 438.
12. zie noot 10, 457.
13. Willem René baron van Tuyll van Serooskerken (1743-1839), pastel op papier, 46 x 36 cm. door Belle van Zuylen.
14. Op stand aan de Wand, zie noot 2, p. 114, nr. 22.

IN MEMORIAM: CHRIS KOK

Geheel onverwacht is in augustus Chris Kok ons tijdens zijn werkzaamheden ontvallen. Machteloos en vol verdriet moeten wij accepteren dat deze enthousiaste collega niet meer in ons midden is.

Chris Kok heeft ruim een jaar op freelance basis voor Kasteel Amerongen gewerkt als 'huis-klusjes-man'. Hij verrichtte vele werkzaamheden die de heer Oskam jarenlang voor Kasteel en familie heeft gedaan.

Chris Kok paste direct uitstekend in het vaste team van medewerkers van het Kasteel. 's Ochtends, tijdens de koffie in de Linnenkamer droeg hij zijn steentje bij aan de conversatie; of hij zat genietend toe te luisteren, af en toe met alleen een blik en de nodige humor aangevend wat hij er zoal van dacht.

Tijdens de stille winterochtenden droomde hij mee met de vaste medewerkers over het winnen van een loterij, en hoe we in ieder geval met elkaar lekker naar New York zouden gaan....

Had Chris andere verplichtingen, had hij vrij of was hij niet lekker; toch probeerde hij altijd 's morgens nog even langs te komen voor een kop koffie en de gezelligheid.

In zijn werk was niets hem te veel; lichte en zware klussen verrichtte hij met een vrolijk gezicht, terwijl hij ook op zijn vrije dagen altijd beschikbaar was om bij onverwachte situaties de helpende hand te bieden.

Voor de medewerkers van het Kasteel was hij een bescheiden, gezellige, altijd vrolijke collega, hier en daar steunend met een vaderlijk advies.

Hoe tekenend is het, dat hij, juist ook tijdens de ochtend koffie, op 1 augustus 1996, is overleden: voor hem zelf een snelle, rustige dood; voor ons een immense schok. Het is een troost, van zijn vrouw Alie te horen dat hij is overleden 'op het plekje waar hij het liefste was'; maar we missen hem heel erg.

Wij wensen Alie en de verdere familie heel veel sterkte met het verwerken van dit verlies, en wij waarderen het bijzonder dat Alie de moed kan opbrengen om zelf ons team te blijven versterken door in het Koetshuis te werken.

Agnes van Heijst

IN MEMORIAM BEATRIJS DE MUIJCK KEIZER - BAARS

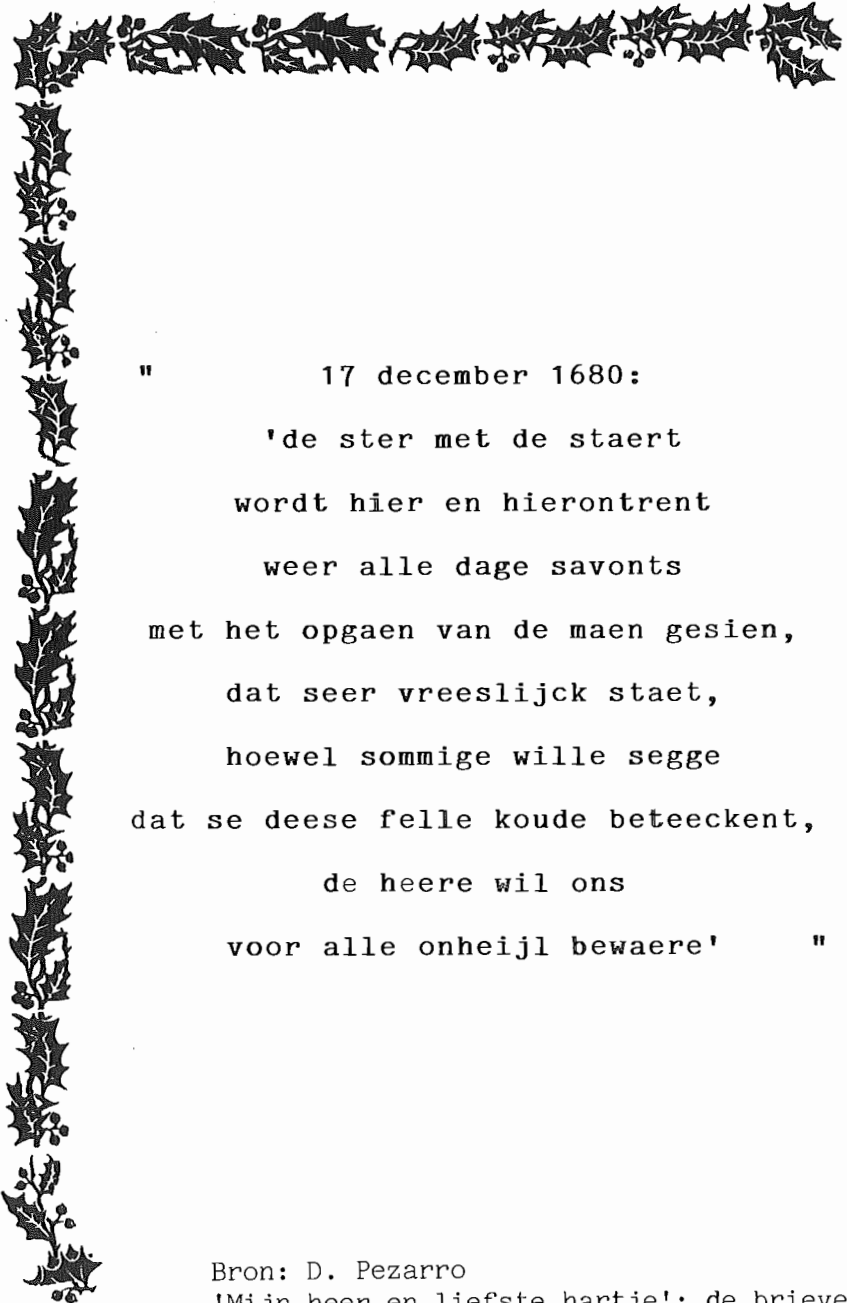
Woensdag 23 oktober 1996 hebben wij afscheid moeten nemen van Beatrijs, één van ons, Engelen. Alhoewel zij in maart van dit jaar was verhuisd van Amerongen naar Lochem, bleef zij, na haar vertrek toch - zij het op afstand - lid van onze groep. Groot was de ontsteltenis toen wij in juni vernamen dat Beatrijs zeer ernstig ziek was, zodat uiteindelijk het uitbundige uitzwaaien in maart, voor ons een onherroepelijk droevig afscheid zou worden in oktober. Beatrijs is vele jaren een vrolijke, charmante en zeer markante persoonlijkheid in onze Engelengroep geweest, en in die tijd hebben wij mogen kennismaken met haar ontegenzeggelijk Zuid-Nederlands getinte karakter. Het is onvoorstelbaar dat wij haar in onze werkkamer in Kasteel Amerongen nooit meer zullen ontmoeten, maar ik weet zeker dat ze in ieder Engelhart een plaatsje zal blijven houden.

Sytske Stratenus





winterfoto Kasteel Amerongen door A.M. van Heijst



" 17 december 1680:
 'de ster met de staert
 wordt hier en hierontrent
 weer alle dage savonts
met het opgaen van de maen gesien,
 dat seer vreeslijck staet,
 hoewel sommige wille segge
dat se deese felle koude beteeckent,
 de heere wil ons
 voor alle onheijl bewaere' "

Bron: D. Pezarro
'Mijn heer en liefste hartje'; de brieven

van Margaretha Turnor (1613-1700).
 Bewerkt en van aantekeningen voorzien door D. Pezarro.
 Uitgave Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen.
 Te verkrijgen in 'Het winkeltje' van Kasteel Amerongen,
 3958 BK 20 Amerongen.

* * *

THOMAS MOORE.

(1779-1852).

THE LAST ROSE OF SUMMER.

'Tis the last rose of summer
 Left blooming alone;
 All her lovely companions
 Are faded and gone;
 No flower of her kindred,
 No rose-bud is nigh,
 To reflect back her blushes,
 Or give sigh for sigh.

I'll not leave thee, thou lone one!
 To pine on the stem;
 Since the lovely are sleeping,
 Go, sleep thou with them.
 Thus kindly I scatter
 Thy leaves o'er the bed,
 Where thy mates of the garden
 Lie scentless and dead.

So soon may I follow,
 When friendships decay,
 And from Love's shining circle
 The gems drop away.
 When true hearts lie withered,
 And fond ones are flown,

Oh! who would inhabit
 This bleak world alone?

Afbeeldingen blz. 11, 13 en 15:

1. Diederik Jacob van Tuyll van Serooskerken, "Ditie",
als adelborst.
olieverf op doek
toegeschreven aan Guillaume de Spinny, circa 1760
Kasteel Amerongen
foto: Iconographisch Bureau, IB 63531 In 670

2. Anna Elisabeth Christina van Tuyll van Serooskerken,
"Annebetje".
zwart, rood en blauw krijt
door E.H. Abele, 1762
Kasteel Amerongen
foto: Iconographisch Bureau, IB 52753 Inv 873

3. Anna Elisabeth Christina van Tuyll van Serooskerken,
"Annebetje"
olieverf op doek, 78,5 x 63,5 cm
toegeschreven aan Jean Humbert (1734-1794)
kasteel Middachten
foto: Iconographisch Bureau, IB-nummer 59779

4. Frederik Christiaan Reinhard van Reede,
heer van Amerongen en Middachten.
olieverf op doek, 78,5 x 63,5 cm
toegeschreven aan Jean Humbert (1734-1794)
kasteel Middachten
foto: Iconographisch Bureau, IB-nummer 59778

COLOFON

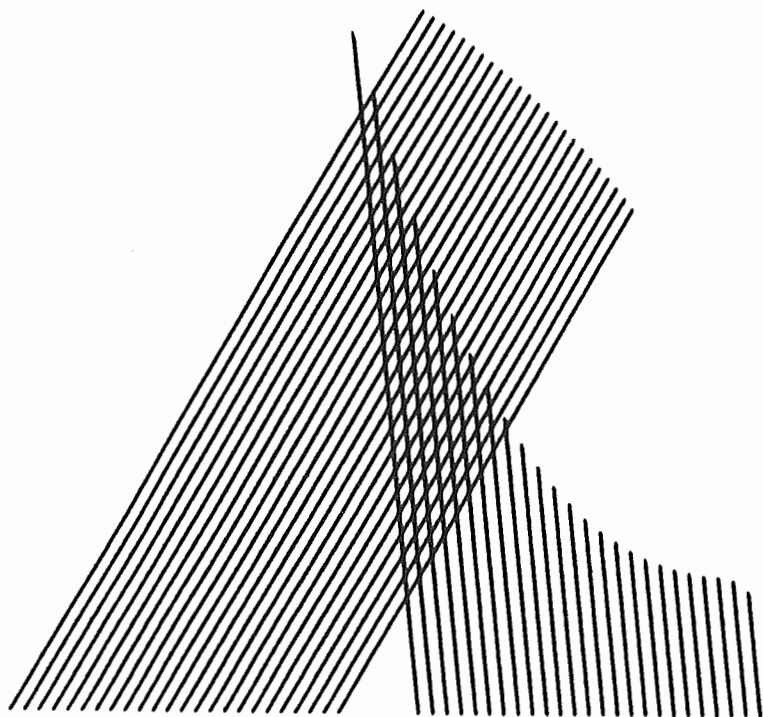
Bulletin Kasteel Amerongen

Kasteel Amerongen, Drostestraat 20, 3958 BK Amerongen
tel. 0343 - 454212

Kasteel open: 1 april - 1 november
dinsdag t/m vrijdag 10 - 17 uur
za-, zon- en feestdagen 13 - 17 uur
's maandags gesloten

Redactie: A.M. van Heijst
B.E.O. van der Laan
H.F. Rotgans - van Blerkom

- © Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen
Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze
zonder voorafgaande toestemming van de Stichting
Vriendenkring Kasteel Amerongen.



EVERT SNEL

PIANO'S - VLEUGELS
WERKHOVEN

TELEFOON 0343-551741 / 551577 FAX 0343-552059
BRINK 10 / 3985 SB WERKHOVEN
INKOOP, VERKOOP, VERHUUR / RESTAURATIE,
STEMMEN, ONDERHOUD / CONCERTSERVICE



INSTALLATIEBEDRIJF
MEIJER B.V.
AMERONGEN

elektrotechnisch installatiebureau * gas- en waterfitter *
lood-, zink- en dakwerk * centrale verwarming * ventilatie *
sanitair

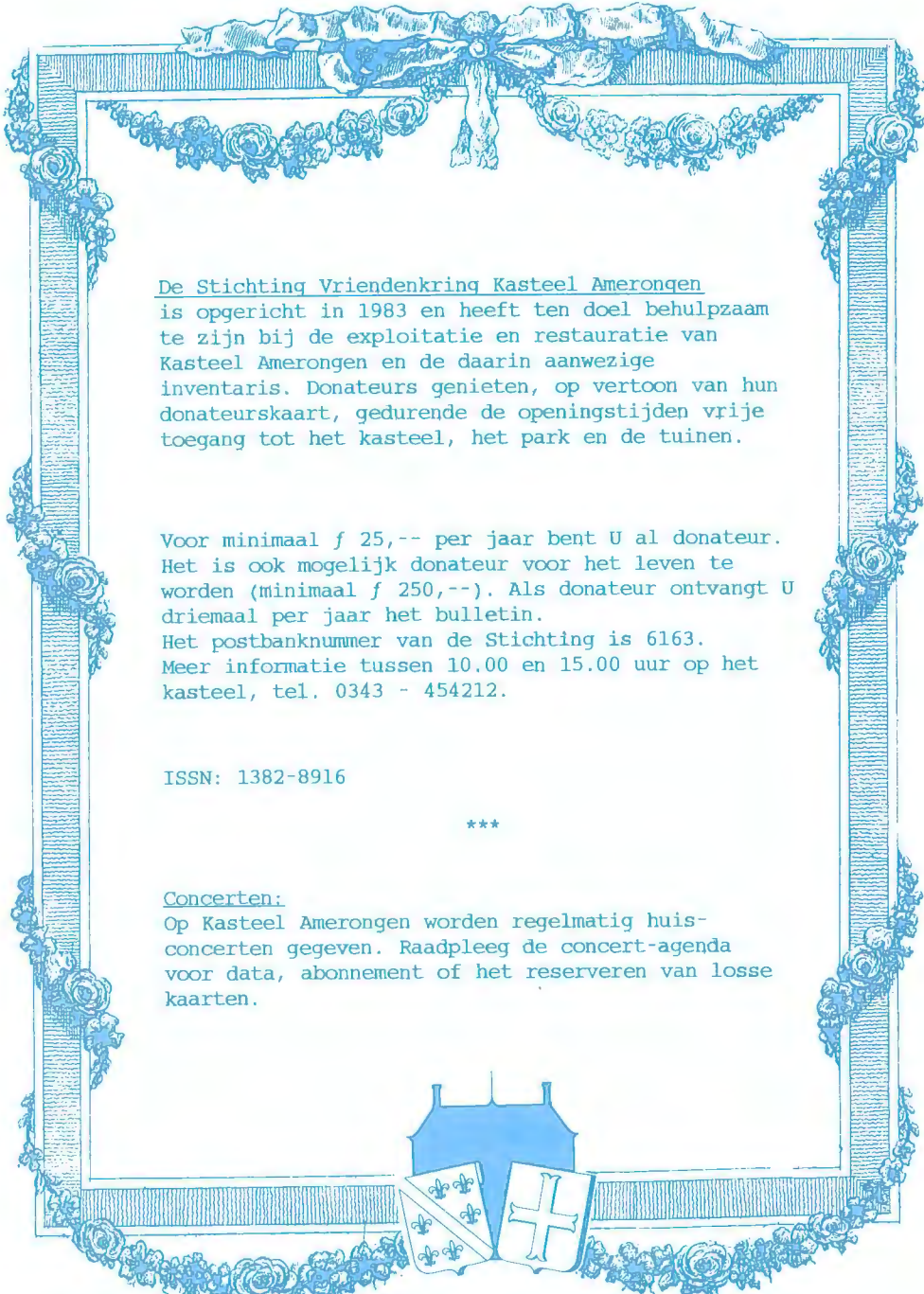
OVERSTRAAT 11 - TEL. 0343 - 451233

Aannemersbedrijf

M. Kleinveld en Zn. B.V.

Rijnstraat 1
3958 BE Amerongen
tel.: 0343 - 451756
454208

Ook voor hout- en plaatmateriaal



De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen
is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam
te zijn bij de exploitatie en restauratie van
Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige
inventaris. Donateurs genieten, op vertoon van hun
donateurskaart, gedurende de openingstijden vrije
toegang tot het kasteel, het park en de tuinen.

Voor minimaal f 25,-- per jaar bent U al donateur.
Het is ook mogelijk donateur voor het leven te
worden (minimaal f 250,--). Als donateur ontvangt U
driemaal per jaar het bulletin.
Het postbanknummer van de Stichting is 6163.
Meer informatie tussen 10.00 en 15.00 uur op het
kasteel, tel. 0343 - 454212.

ISSN: 1382-8916

Concerten:

Op Kasteel Amerongen worden regelmatig huis-
concerten gegeven. Raadpleeg de concert-agenda
voor data, abonnement of het reserveren van losse
kaarten.

